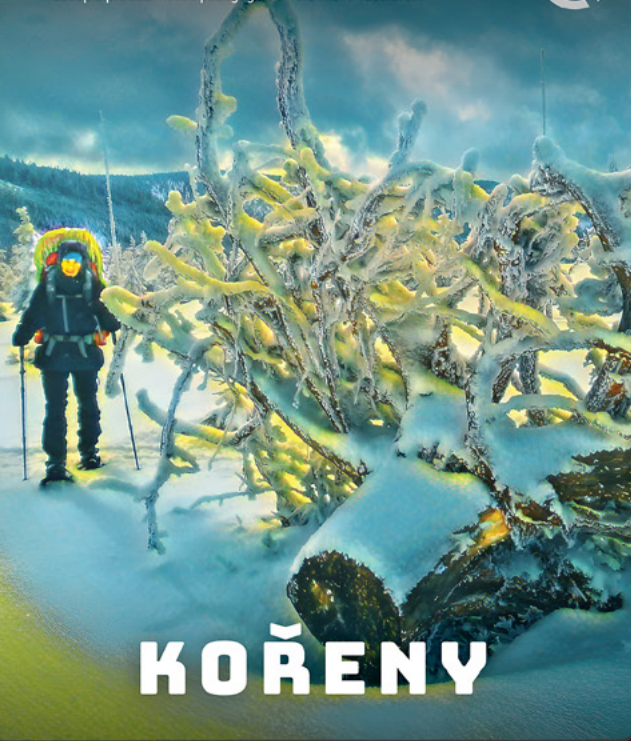

GYMNASION

GYMNASION

Časopis pro zážitkovou pedagogiku a neformální vzdělávání

KOŘENY

SILNÝ ZÁŽITEK JAKO ZÁKLAD RŮSTU

ANEB KOŘENY INSTRUKTORSKÉHO PŘÍSTUPU PRÁZDNINOVÉ ŠKOLY LIPNICE

Na šachovnici ozářené světlem svíčky leží král. Za stolem stojí protivník. Přes černou hráči není vidět. Jestli má radost, nebo jen stoicky přijímá své vítězství. Kosa přes rameno napovídá, s kým člověk hrál svou životní partii. Trvá to jen okamžik, než člověku dojde, že jeho život právě skončil.

AUTOR: LIDA HOUDKOVÁ

Psychemicky náročné programy. Máme je, používáme je, považujeme je za efektivní. Může se to zdát zbytečné. „Proč tak složitě?“ ptají se někteří. Chystat scénu s dvaceti šachovými partii, ličit a kostymovat Smrt, v počítačovém programu sehrávat partie, aby Smrt dostala své pověsti a vždy vyhrála. A proč? Aby si účastníci uvědomili, že život je konečný. Že v něm mají omezený počet tahů a opravdu záleží na tom, čím ten čas zaplní. Může to být postávání na místě a přemýšlení, co by se mohlo stát. Kdybych třeba změnila práci, která mě nebaví, kdybych cestovala,

kdybych už měla děti nebo kdybych se odvážně postavila za to, co je pro mě důležité. Anebo se člověk stane aktivním tvůrcem svého života a zasadí se o to, co považuje za důležité. Správné, smysluplné právě pro něj.

No dobře, a nešlo by to jednodušeji? Dát jim do ruky papír, posadit je na louku nebo koneckonců i ke stolu v učebně a nechat je udělat seznam věcí, co by chtěli ještě v životě prožít. Stejný efekt, vědi, co chtějí dělat a hotovka. Nebo ne? No, právě, že ne. Papír a seznamy fungují. Někdy. Když je člověk připravený, když už se k němu myšlenka dostala

skrze zážitek, emoci, otřes. Jinak zůstane na papíře. V psychologii se tomu říká kognitivní disonance – napětí mezi tím, jak žijí, a tím, jak bych chtěl žít. V takové chvíli nepotřebujeme svou budoucnost uchopit rozumově, ale dostat impuls ke změně. Dostatečně silný. Na našich kurzech toto nabízíme. Silné výzvy. A nemusí to být jen večerní program s tajemnou atmosférou, ale třeba i skok na laně v poledne, první přespání o samotě v lese, rolová hra, během které si účastníci prožijí úplně jinou část sama sebe.

Tvořit takové situace však vyžaduje víc než přecítit si hru v knize. Co k tomu tedy instruktor potřebuje, aby měl proces plně v rukou?

Za prvé ustat si tu moc, kterou mu prostředky zážitkové pedagogiky dávají do rukou. Ustat si ji tak, aby se podobné programy nestaly instruktorským experimentem, úletem na hraně motivovaném zvědavosti, kam až se dá jít. Aby byly tím, čím mají být. Cíleným rozvojem. Osobnostně k tomu v Prázdninové škole Lipnice (PŠL) pomáhá dlouhé vzdělávání instruktorů, které jsme popisovali v minulém čísle Gymnasionu. Vypichnu z něj pro tuto chvíli jen předmět osobnost instruktora, který nabízí sebereflexi nejen na úrovni kompetencí, ale i na úrovni motivací. Kam až se dá jít po boku někoho zkušenějšího, ale i na úrovni vlastních motivací. Zároveň se v několika případech ukázalo, že tým ještě nedokáže dát danému člověku důvěru k vedení vlastního kurzu – a to z různých, pečlivě reflektovaných důvodů. Proto jsme si v PŠL nastavili procesní stopky, abychom se nestavěli do role guru.

Dalším takovým rámcem je náš etický kodex. Obsahuje klíčové body toho, jak se vztahovat k účastníkům, jak čelit kvalitě, dodržovat bezpečnost. K němu se na konci každého kurzu vracíme a do interní závěrečné zprávy vkládáme zamyšlení, zda se cítil v plném rozsahu celou dobu kurzu. Zde z něj vypichnu body, které jsou relevantní pro bezpečné uvedení psychicky náročného programu.

Programové prostředky volíme vždy uvážlivě a s jasným vědomím cíle.

To znamená, že každý program se vztahuje k pedagogickému cíli. Víme přesně, proč tam

je. Jakým způsobem ho budeme s účastníky reflektovat. K jakému typu uvědomění je chceme dovést.

Vnímáme zodpovědnost za situace, které na kurzech vyvoláme, a domýšlíme jejich důsledky.

U náročných programů máme dopředu zpracovanou analýzu rizik. Těch psychických i fyzických. Tedy víme, jaké lano použít, a máme psychologa na drátě, kdyby něco. Když máme u některého účastníka pochybnost o tom, jestli je pro něj program vhodný, nedoporučíme mu ho. V extrémním případě ho na program nepustíme.

Při naplňování cílů kurzu reflektujeme potřeby účastníků. Respektujeme jedinečnost osobnosti a osobního příběhu každého účastníka.

Nemaniplujeme ho tam, kde my máme pocit, že je to super, ale vedeme ho k nalézání vlastních cest. Tedy neříkáme mu třeba, že má změnit práci, ale vytvoříme příležitost na to nahlédnout s odstupem.

Nezneužíváme roli instruktora a potenciálně nerovného vztahu s účastníky k naplňování vlastního prospěchu.

foto © Kiara Sindelrhova

www.gymnasion.org

26 | 27

AKTUÁLNÍ ČÍSLO SI
MŮŽETE PŘEČÍST NA
WWW.GYMNASION.ORG

VDÁVÁ NADACE PANG A